

KOŁO. ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Fundacja Instytut Edukacji Kreatywnej - INEK

Gra zespołowa z zakresu edukacji globalnej

autorzy:

Magdalena Piesio
Monika Kędziora

grupa docelowa:

młodzież od 15 lat
4-12 osób

materiały:

- ✓ Lista pytań z 4 dziedzin tematycznych (załącznik 1)
- ✓ Model koła fortuny (załącznik 2)
- ✓ Kostka do gry

cele:

czas trwania:

- ✓ Poznanie zagadnień dot. zrównoważonego rozwoju w skali globalnej i lokalnej
- ✓ Poznanie roli zasobów surowców naturalnych dla rozwoju gospodarki poszczególnych państw
- ✓ Kształtowanie postawy współodpowiedzialności za środowisko przyrodnicze.
- ✓ Powtórzenie wiadomości z zakresu geografii i biologii

45-60 minut

Przebieg Gry:

Do gry konieczne jest przygotowanie z materiałów recyklingowych koła fortuny. Można wykorzystać szablon w załączniku 2 lub stworzyć koło własnego projektu. Do przygotowania koła potrzebny jest karton (wycinamy cyrklem koło), kolorowe kartki, które tniemy na ćwiartki (każdy z kolorów odpowiada innej dziedzinie wiedzy) klej, stojak, wkręt, kołki (lub korki do wina), Można również przeprowadzić grę na interaktywnym kole fortuny na stronie <https://wheeldecide.com> Należy się zarejestrować i wpisać własne pytania. Uczestnicy gry kręcą kołem za pomocą kliknięcia.

Grę można przeprowadzić indywidualnie bądź w małych drużynach. Uczestnicy zajmują miejsca przy stołach, a kiedy nadchodzi ich kolej, podchodzą do koła i kręcą nim, aby określić dziedzinę:

- Bogactwa naturalne
- Gospodarka leśna
- Gospodarka odpadami
- Suwerenność żywieniowa

Grę rozpoczyna uczestnik, który jako pierwszy wyrzuci „6” na kostce. Gracz kręci kołem fortuny by określić jedną z 4 dziedzin. Następnie ponownie rzuca kostką. Ilość oczek od 1-6 decyduje o numerze pytania z dziedziny którą wybrał na kole fortuny. Jeżeli uczestnik prawidłowo odpowie na zadane pytanie otrzymuje 1 punkt. Wystarczy podać jedną odpowiedź; poprawne odpowiedzi pod pytaniami w załączniku (klucz) to odpowiedzi proponowane. Dlatego warto, aby przy grze obecny był ekspert w dziedzinie geografii lub zrównoważonego rozwoju. W razie, gdy uczestnik udzieli odpowiedzi nie znajdującej się w kluczu, ekspert rozstrzyga czy odpowiedź można uznać za poprawną.

W przypadku udzielenia złej odpowiedzi przez gracza pozostaje on bez punktu. Grę można prowadzić do wyczerpania pytań. Zwycięzcą zostanie uczeń, który zdobędzie największą liczbę punktów.

BOGACTWA NATURALNE

1. Do surowców energetycznych zaliczamy... - wymień.

Prawidłowa odpowiedź:

- Ropa naftowa
- Węgiel kamienny
- Węgiel brunatny
- Gaz ziemny

2. Wyjaśnij skrót „OZE”.

Prawidłowa odpowiedź:

- Odnawialne Źródła Energii

3. „Zielona energia” to.....?

Prawidłowa odpowiedź:

- Zielona energia to, ta która nie szkodzi środowisku naturalnemu.

4. „Sprawdź czy Twój dom oszczędza energię”- wymień Twoje sposoby.

Prawidłowa odpowiedź, to np.:

- Używam energooszczędnych lub ledowych żarówek;
- Używam energooszczędnych urządzeń jak. zmywarka, pralka;
- Wyłączam światło w pomieszczeniach, w których nie przebywam.

5. Jakie surowce potrzebne są do produkcji poniższych 5 towarów?

Prawidłowa odpowiedź:

- Puszka – aluminium, boksyty,
- Książka – drewno,
- Długopis – ropa,
- Kable energetyczne – miedź,
- Słoik - piasek.

6. Odpowiedzialny konsument to ten, kto..?

Prawidłowa odpowiedź, np.:

- To ten, kto np. idąc na zakupy zabiera torbę wielokrotnego użytku;
- To ten, kto nie ulega promocjom i kompulsywnym zakupom;
- To ten, kto kupuje tylko potrzebne zakupy według przygotowanej listy, nie kupuje zbędnych rzeczy.

GOSPODARKA LEŚNA

1. Wymień min.2 funkcje lasu.

Prawidłowa odpowiedź:

- Zdrowotna,
- Produkcyjna,
- Rekreacyjna,
- Ochronna,
- Gospodarcza.

2. Zrównoważona gospodarka leśna oparta jest na certyfikatach – wymień przynajmniej jeden z nich.

Prawidłowa odpowiedź:

FSC® i PEFC.

3. Pojęcie deforestacji oznacza ?

Prawidłowa odpowiedź (każda interpretacja jest poprawna):

- Uprawę roli,
- Wylesienie,
- Nawożenie gleby.

4. Na czym polega zrównoważona gospodarka leśna?

Prawidłowa odpowiedź:

Zrównoważona gospodarka ma na celu wykorzystanie lasów w sposób i w tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego; np.: wycinamy tylko chore drzewa, w ich miejsce sadzimy nowe.

5. Bookcrossing - jak wpływa na środowisko?

Prawidłowa odpowiedź:

Jeden ze sposobów ograniczenia zużycia papieru, a tym samym ograniczenie nadmiernej wycinki lasów.

6. Jaka jest rola starych drzew w lesie? Wymień min. 1 rolę.

Prawidłowa odpowiedź, np.:

- Naturalne schronienie dla wielu gatunków zwierząt, roślin i grzybów,
- Miejsce odpoczynku a nawet rozrodu zwierząt,
- Kryjówki dla ssaków leśnych,
- Warunkuje przetrwanie gatunku.

GOSPODARKA ODPADAMI

1. Posegreguj odpady. - Wybierz i dopasuj odpady do odpowiednich pojemników .

Prawidłowa odpowiedź:

- Żółty – plastik (plastikowe pojemniki, pokrywki, kubki po jogurtach)
- Niebieski – papier (gazety, książki)
- Czarny – Odpady zmieszane
- Zielony – szkło (butelki, słoiki)

2. Jaki wpływ mają śmieci na zwierzęta. Podaj min. 1 przykład.

Prawidłowa odpowiedź, np.:

- Poprzez pozostawiane resztki jedzenia zwierzęta tracą naturalną zdolność zdobywania pokarmu;
- Pozostawiona żywność, np. w lesie, zapakowana w torebkę foliową może stanowić zagrożenie dla zwierząt – połknięta przez zwierzę może prowadzić do jego śmierci;
- Pisklę zaplątane w folie lub inny odpad może być narażone na śmierć.

3, Wymień odpady niebezpieczne:

Prawidłowa odpowiedź:

- Baterie i akumulatory
- Odpady azbestowe
- Odpady medyczne (zużyte strzykawki, przeterminowane leki)

4. Podaj min. 1 przykład zrównoważonego gospodarowania odpadami.

Prawidłowa odpowiedź, np.

- Zasada 3R: (Reduce) ogranicz użycie opakowań, produktów; (Reuse) wykorzystuj ponownie, (Recycle) gdy nie możesz zrezygnować z danego produktu, oddaj do odzysku;
- Zasada 5 R zrównoważonego gospodarowania odpadami, w tym: (Recover) wykorzystywać odpady jako źródło energii, (Renew) odnawiać zasoby.

5. Jakie dał(a)byś rady na odpady?

Prawidłowa odpowiedź :

- Rozdrabnianie lub zgniatanie śmieci aby zmniejszyć ich objętość;
- Segregacja odpadów, co ułatwia ich utylizację lub ponowne wykorzystanie;
- Oddawanie elektrośmieci do wybranych punktów;
- Wrzucanie zużytych lub przeterminowanych leków do odpowiedniego pojemnika;
- Stosowanie filtrów w celu ograniczenia zanieczyszczenia powietrza;
- Stosowanie biologicznych oczyszczalni ścieków.

6. Bonus – otrzymuje dodatkowy punkt.

SUWERENNOŚĆ ŻYWIENIOWA

1. Co wiesz o GMO? Na czym polega, jakie są skutki? Podaj min. 2 przykłady.

Prawidłowa odpowiedź:

- Ingerencja w naturę,
- Nieprzewidziane skutki inżynierii genetycznej,
- Odporność na szkodniki,
- Szybszy wzrost.

2. Co można zrobić by ograniczyć mile żywnościowe?

Prawidłowa odpowiedź:

- Jedzenie rodzimych, lokalnych produktów,
- Jedzenie sezonowych owoców i warzyw.

3. Jakie działania można podjąć by ograniczyć problem głodu na świecie?

Prawidłowa odpowiedź:

- Kupowanie takiej ilości produktów, jaką jesteśmy w stanie spożyć;
- Dzielenie się żywnością z bliskimi, z sąsiadami, z potrzebującymi;
- Zwiększenie powierzchni upraw własnych.

4. Pole minowe – Tracisz jeden punkt.

5. „Jedz sezonowo” - dopasuj owoce/warzywa do odpowiedniej pory roku.

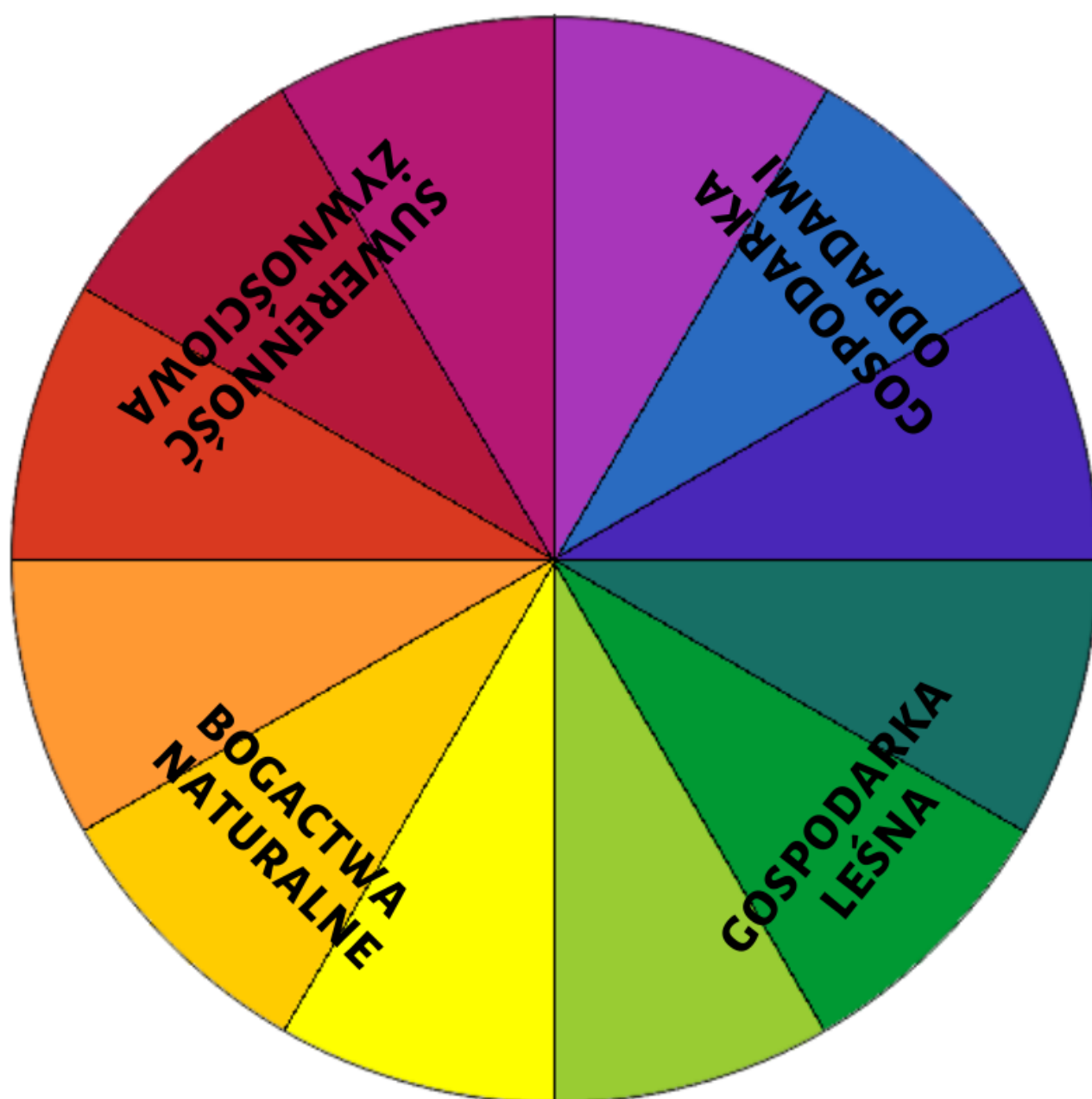
Prawidłowa odpowiedź:

- Szczypiorek, sałata, rzodkiewka – wiosna,
- Ogórki kiszane, kapusta kiszona, orzechy – zima,
- Marchew, truskawki, czereśnie – lato,
- Ziemniaki, jabłka, gruszki - jesień.

6. „Ekoznaki” – jakiego typu towary powinny być poddawane ekoznakowaniu?

Prawidłowa odpowiedź:

- Towary które powinny być poddawane ekoznakowaniu to te, które spełniają szereg kryteriów, które decydują o tym, że dany produkt jest zdrowy, bezpieczny, przyjazny środowisku.

Gra Koło Zrównoważonego Rozwoju powstała w projekcie "Twórczo i odpowiedzialnie - szkoła w zmieniającym się świecie" 2018 r. Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej - INEK

Redakcja i współtworzenie gier: Dorota Kondrat

Szczególne podziękowania dla:
Adama Nejmana za opracowanie graficznej strony gier
i Magdaleny Białobrzskiej za wsparcie merytoryczne

Gra Koło Zrównoważonego Rozwoju jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów oraz Fundacji Instytut Edukacji Kreatywnej - INEK. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2018. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.